TEISINGUMO TEISMO (pirmoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. balandžio 14 d.*

[Tekstas ištaisytas 2016 m. lapkričio 29 d. nutartimi]

„Prašymai priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 93/13/EEB — Pardavėjo ar tiekėjo su vartotoju sudaromos sutartys — Hipoteka užtikrintos sutartys — Apatinės ribos sąlyga — Sąlygos nagrinėjimas siekiant ją pripažinti negaliojančia — Grupės ieškinio byla — Ieškinys dėl uždraudimo — Individualaus ieškinio dėl to paties dalyko nagrinėjimo sustabdymas“

Sujungtose bylose C-381/14 ir C-385/14

dėl *Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona* (Barselonos komercinių bylų teismas Nr. 9, Ispanija) 2014 m. birželio 27 d. nutartimis, kurias Teisingumo Teismas gavo 2014 m. rugpjūčio 11 ir 12 d., pagal SESV 267 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose

Jorge Sales Sinués

prieš

Caixabank SA (C-381/14)

ir

Youssouf Drame Ba

prieš

Catalunya Caixa SA (Catalunya Banc SA) (C-385/14)

TEISINGUMO TEISMAS (pirmoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininko pareigas einantis Teisingumo Teismo pirmininko pavaduotojas A. Tizzano, teisėjai F. Biltgen, A. Borg Barthet, E. Levits (pranešėjas) ir S. Rodin,

generalinis advokatas M. Szpunar,

posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2015 m. rugsėjo 30 d. posėdžiui,

* Proceso kalba: ispanų.

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— J. Sales Sinués, atstovaujamo advokatų D. Cirera Mora ir F. Pertínez Vílchez,

— *Caixabank SA*, atstovaujamos patarėjo J. Fontquerni Bas, padedamo advokato A. Ferreres Comella,

— *Catalunya Caixa SA*, atstovaujamos advokatų J.M. Rodríguez Cárcamo ir I. Fernández de Senespleda,

— Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos A. Gavela Llopis,

— Europos Komisijos, atstovaujamos J. Baquero Cruz ir M. van Beek,

[Ištaisyta 2016 m. lapkričio 29 d. nutartimi] susipažinęs su 2016 m. sausio 14 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288) 7 straipsnio išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant, pirma, J. Sales Sinués ir *Caixabank SA* ir, antra, Y. Drame Ba ir *Catalunya Caixa SA* ginčus dėl hipoteka užtikrintose paskolų sutartyse numatytų sąlygų negaliojimo.

Teisinis pagrindas

Direktyva 93/13

3 Direktyvos 93/13 3 straipsnyje numatyta:

„1. Ta sutarties sąlyga, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi, yra laikoma nesąžininga, jeigu pažeidžiant sąžiningumo reikalavimą dėl jos atsiranda ryškus neatitikimas tarp iš sutarties kylančių šalių teisių ir pareigų vartotojo nenaudai.

2. Visada yra laikoma, kad dėl sąlygos nebuvo atskirai derėtasi, jeigu ji buvo parengta iš anksto, ir vartotojas dėl to negalėjo padaryti įtakos sąlygos esmei, ypač iš anksto suformuluotos tipinės sutarties atveju.

<…>“

4 Šios direktyvos 4 straipsnio 1 dalyje patikslinama:

„Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir sutarties sudarymo metu nurodant visas sutarties sudarymo aplinkybes ir visas kitas tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygas [Nepažeidžiant 7 straipsnio, sutarties sąlygos nesąžiningumas vertinamas, atsižvelgiant į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį, ir remiantis sudarant sutartį buvusiomis visomis aplinkybėmis ir visomis kitomis tos sutarties arba kitos sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygomis].“

5 Tos pačios direktyvos 6 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Valstybės narės nustato, kad nesąžiningos sąlygos naudojamos sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju taip, kaip numatyta jų nacionalinės teisės aktuose, nebūtų privalomos vartotojui, ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų [Valstybės narės nustato, kad sutartyje, kurią pardavėjas ar tiekėjas sudaro su vartotoju, naudojamos nesąžiningos sąlygos nacionalinės teisės aktuose nustatytomis sąlygomis nebūtų privalomos vartotojui ir kad sutartis ir toliau būtų šalims privaloma tomis sąlygomis, jei ji gali išlikti be nesąžiningų nuostatų.]“

6 Pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnį:

„1. Valstybės narės užtikrina, kad vartotojų ir [pardavėjų ar tiekėjų] konkurentų naudai egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nuolatiniam nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais.

2. Pirmojoje straipsnio dalyje nurodytos priemonės apima nuostatas, pagal kurias asmenys arba organizacijos, pagal nacionalinės teisės aktus turinčios teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, gali pagal atitinkamus nacionalinės teisės aktus iškelti bylą teismuose arba kompetentingose administracinėse institucijose, kad būtų priimtas sprendimas dėl to, ar bendram naudojimui parengtos sutarčių sąlygos yra nesąžiningos, ir galėtų būti pritaikytos tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam tokių sąlygų naudojimui.

<…>“

Ispanijos teisė

7 2000 m. sausio 7 d. Civilinio proceso kodekso (*Ley de enjuiciamiento*, BOE, Nr. 7, 2000 m. sausio 8 d., p. 575) 43 straipsnyje nustatyta:

„Kai sprendžiant ginčą būtina išspręsti klausimą, kuris savo ruožtu yra kitos to paties ar kito teismo nagrinėjamos bylos pagrindinis dalykas, ir bylų sujungti neįmanoma, teismas, abiejų šalių ar vienos iš jų prašymu ir jas išklausęs, gali nutartimi sustabdyti bylą esamoje stadijoje, kol bus priimtas sprendimas byloje dėl prejudicinio klausimo.“

8 Civilinio proceso kodekso 221 straipsnyje, kuriame reglamentuojamas teismo sprendimų, paskelbtų nagrinėjant vartotojų arba naudotojų asociacijų pradėtas bylas, poveikis, numatyta:

„<…>

1a. Jei buvo prašoma priteisti nuostolių atlyginimą, nurodyti atlikti ar uždrausti tam tikrus veiksmus ar perduoti tam tikrą konkretų arba bendrais požymiais apibūdintą daiktą, teismo sprendime, kuriuo patenkinamas tas prašymas, turi būti atskirai įvardijami vartotojai ir naudotojai, kurie, atsižvelgiant į juos ginančius įstatymus, laikytini turinčiais teisę šiuo sprendimu pasinaudoti.

Kai neįmanoma atskirai įvardyti šių naudotojų ar vartotojų, sprendime turi būti nurodyti duomenys, ypatybės ir sąlygos, būtinos tam, kad būtų galima reikalauti sumokėti ir prireikus pateikti prašymą dėl vykdymo arba įstoti į vykdymo procesą, jeigu prašymą dėl vykdymo pateikė asociacija ieškovė.

2a. Jeigu kaip pagrindas priteisti nuostolių atlyginimą arba kaip pagrindinis ar vienintelis sprendimas tam tikra veikla ar elgesys pripažįstami neteisėtais arba prieštaraujantys įstatymui, teismo sprendime turi būti nurodoma, ar pagal vartotojus ir naudotojus ginančius įstatymus šis pripažinimas turi procesinių padarinių asmenims, kurie nebuvo atitinkamo proceso šalys.

3a. Jeigu konkretūs vartotojai ar naudotojai įstojo į bylą, sprendime turi būti aiškiai nuspręsta dėl jų reikalavimų.

<…>“

9 Civilinio proceso kodekso 222 straipsnyje nustatyta:

„1. Kai galutiniu sprendimu, turinčiu *res judicata* galią, patenkinamas arba atmetamas prašymas, pagal įstatymą priėmus tokį sprendimą negalima jokia paskesnė procedūra, kurios dalykas sutampa su bylos, kurioje šis sprendimas buvo priimtas, dalyku.

2. *Res judicata* galią turi ieškinyje ir priešieškinyje pateikti reikalavimai, taip pat šio įstatymo 408 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodyti aspektai.

Naujomis ir besiskiriančiomis nuo minėtų reikalavimų pagrindo laikomos faktinės aplinkybės, susiklosčiusios suėjus procesinių dokumentų pateikimo terminui byloje, kurioje buvo pateikti šie reikalavimai.

3. *Res judicata* galia taikoma bylos, kurioje ji atsiranda, šalims, jų paveldėtojams ir teisių perėmėjams, taip pat asmenims, kurie, nors ir nėra bylos šalys, turi teises, suteikiančias šalims pagrindą pareikšti ieškinį pagal šio įstatymo 11 straipsnio nuostatas.

<…>

4. *Res judicata* galią turintis galutinis sprendimas, kuriuo užbaigiama byla, yra privalomas bylą vėliau nagrinėjančiam teismui, jeigu nagrinėjant naują bylą paaiškėja, kad *res judicata* galią turintis sprendimas yra jos loginis precedentas šiose bylose, kad ir koks jis būtų, kai abiejų bylų šalys yra tos pačios arba *res judicata* galia taikoma joms pagal teisės aktų nuostatas.“

10 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad pagal šias proceso teisės normas jis turi pareigą sustabdyti jo nagrinėjamas bylas, kuriose vartotojai pareiškė individualius ieškinius dėl nesąžiningos sąlygos pripažinimo negaliojančia, kol bus priimtas galutinis sprendimas byloje, kurioje tinkamai įgaliota asociacija pareiškė grupės ieškinį, siekdama analogiškos sąlygos naudojimo nutraukimo.

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

11 2005 m. spalio 20 d. J. Sales Sinués sudarė hipoteka užtikrintos paskolos novacijos sutartį su *Caixabank SA*. Tos sutarties „apatinės ribos“ sąlygoje numatyta 2,85 % dydžio nominali metinė palūkanų norma, viršutinė šios normos riba – 12 %. Y. Drame Ba hipoteka užtikrintos paskolos sutartį su *Catalunya Caixa SA* sudarė 2005 m. vasario 7 d. Toje sutartyje kaip „apatinė riba“ nustatyta 3,75 % dydžio palūkanų norma, o viršutinė riba – 12 %.

12 Nepaisant palūkanų normų pokyčių rinkoje, ieškovų pagrindinėse bylose sudarytoms sutartims taikomos palūkanų normos negali būti mažesnės už „apatinės palūkanų normos ribos“ sąlygoje numatytą procentinį dydį.

13 Manydami, kad finansų įstaigos jiems primetė „apatinės ribos“ sąlygas ir kad šios lemia pusiausvyros pažeidimą jų nenaudai, J. Sales Sinués ir Y. Drame kiekvienas atskirai prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareiškė ieškinį dėl šių sąlygų pripažinimo negaliojančiomis.

14 Dar prieš šiuos ieškinius vartotojų asociacija *Adicae* (*Asociación de Usarios de Bancos Cajas y Seguros*) pareiškė grupės ieškinį 72 banko įstaigoms, siekdama, kad, be kita ko, būtų nutrauktas „apatinės ribos“ sąlygų naudojimas paskolos sutartyse.

15 Remdamosi Civilinio proceso kodekso 43 straipsniu, atsakovės pagrindinėse bylose reikalauja, kad būtų sustabdytos joms iškeltos bylos, kol bus priimtas galutinis teismo sprendimas, kuriuo užbaigiama grupės ieškinio byla; J. Sales Sinués ir Y. Drame Ba tam prieštarauja.

16 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad tokiomis aplinkybėmis, kaip pagrindinėse bylose, pagal Civilinio proceso kodekso 43 straipsnį jis privalo sustabdyti jame pareikštų individualių ieškinių nagrinėjimą, kol bus priimtas galutinis sprendimas grupės ieškinio byloje; toks sustabdomasis poveikis lemia tai, kad individualus ieškinys neatsiejamas nuo grupės ieškinio, kiek tai susiję su proceso eiga ir jo baigtimi.

17 Be to, jis pažymi, kad dalyvavimas grupės ieškinio byloje susijęs su įvairiais suvaržymais, nes atitinkamas teisės subjektas priverstas, viena vertus, tam tikrais atvejais atsisakyti nuolatinės gyvenamosios vietos teismo jurisdikcijos, nes galimybė pateikti individualias pastabas pritariant grupės ieškiniui, kita vertus, yra ribota laiko atžvilgiu.

18 Šiomis aplinkybėmis *Juzgado de lo Mercantil nº 9 de Barcelona* (Barselonos komercinių bylų teismas Nr. 9, Ispanija) nutarė sustabdyti bylų nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar galima pripažinti, kad [Ispanijos teisės sistemoje numatyta] veiksminga priemonė arba mechanizmas, kaip to reikalaujama pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį?

2. Kiek bylos nagrinėjimo sustabdymas laikytinas kliūtimi vartotojui – taigi minėtos direktyvos 7 straipsnio 1 dalies pažeidimu – pateikti skundą nurodant, kad jo sutartyje numatytos nesąžiningos sąlygos yra negaliojančios?

3. Ar tai, kad vartotojas negali atsiskirti nuo grupės ieškinio, yra Direktyvos 93/13 7 straipsnio 3 dalies pažeidimas?

4. Ar vis dėlto Civilinio proceso kodekso 43 straipsnyje numatytas bylos nagrinėjimo sustabdymas suderinamas su Direktyvos 93/13 7 straipsniu remiantis tuo, kad vartotojų teisės visapusiškai apsaugotos minėtu grupės ieškiniu, nes Ispanijos teisės sistemoje numatyti kiti taip pat veiksmingi procesiniai mechanizmai, skirti vartotojų teisėms apsaugoti ir teisinio saugumo principui užtikrinti?“

19 2014 m. rugsėjo 9 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi bylos C-381/14 ir C-385/14 buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalys ir priimtas galutinis sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

20 Prejudiciniais klausimais, nagrinėtinais kartu, prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvos 93/13 7 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kuriomis remiantis individualų vartotojo ieškinį dėl jo su pardavėju ar tiekėju sudarytos sutarties sąlygos pripažinimo nesąžininga nagrinėjantis teismas privalo automatiškai stabdyti tokio ieškinio nagrinėjimą, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl nagrinėjamo grupės ieškinio, vartotojų asociacijos pareikšto pagal šio straipsnio antrą dalį prašant, be kita ko, įpareigoti nutraukti sąlygų, analogiškų tai, dėl kurios pateiktas individualus ieškinys, naudojimą tokio tipo sutartyse.

21 Siekiant atsakyti į šiuos klausimus, visų pirma reikia priminti, kad pagal Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalį valstybės narės užtikrina, kad egzistuotų pakankamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, pardavėjų ar tiekėjų sudaromose su vartotojais. Kartu su subjektyvia vartotojo teise kreiptis į teismą, kad būtų įvertintas sutarties, kurios šalis jis yra, nesąžiningumas, Direktyvos 93/13 7 straipsnio 2 dalyje numatytas mechanizmas leidžia valstybėms narėms vykdyti standartinėse sutartyse esančių nesąžiningų sąlygų kontrolę, vartotojų apsaugos organizacijoms suteikiant teisę reikšti ieškinius dėl uždraudimo, siekiant apginti viešąjį interesą.

22 Visų pirma dėl individualaus vartotojo ieškinio reikia pažymėti, kad Direktyvoje 93/13 nustatyta apsaugos sistema pagrįsta idėja, kad vartotojo padėtis yra mažiau palanki nei pardavėjo ar tiekėjo tiek dėl galimybių derėtis, tiek dėl informacijos lygio (žr. Sprendimo *Pereničová ir Perenič*, C-453/10, EU:C:2012:144, 27 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

23 Siekiant užtikrinti šią apsaugą, nelygybė tarp vartotojo ir pardavėjo arba tiekėjo gali būti kompensuota tik pozityviais su sutartiniais santykiais nesusijusių subjektų veiksmais (Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 31 punktas).

24 Tokiomis aplinkybėmis nacionalinis teismas turi savo iniciatyva įvertinti nesąžiningą sutarties sąlygos pobūdį, atsižvelgdamas, kaip to reikalaujama Direktyvos 93/13 4 straipsnio 1 dalyje, į prekių ar paslaugų, dėl kurių buvo sudaryta sutartis, pobūdį ir remdamasis sudarant sutartį buvusiomis visomis jos sudarymo aplinkybėmis ir visomis kitomis tos sutarties ar sutarties, nuo kurios ji priklauso, sąlygomis (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Asturcom Telecomunicaciones*, C-40/08, EU:C:2009:615, 32 punktą).

25 Vis dėlto, jei nacionalinis teismas turėtų konstatuoti, kad sąlyga yra nesąžininga, vartotojo teisė į veiksmingą apsaugą apima galimybę atsisakyti ginti savo teises, todėl nacionalinis teismas turi tam tikrais atvejais atsižvelgti į vartotojo išreikštą valią, kai pastarasis, nors ir žino, kad nesąžininga sąlyga neprivaloma, nurodo, jog prieštarauja tam, kad į ją nebūtų atsižvelgta, ir taip su aptariama sąlyga laisva valia aiškiai sutinka (žr. Sprendimo *Banif Plus Bank*, C-472/11, EU:C:2013:88, 35 punktą).

26 Antra, dėl ieškinių, kuriuos pareiškia Direktyvos 93/13 7 straipsnio 2 dalyje nurodyti asmenys arba organizacijos, turintys teisėtą interesą apsaugoti vartotojus, reikia pažymėti, kad tokių asmenų arba organizacijų padėtis nėra mažiau palanki nei pardavėjo ar tiekėjo (Sprendimo *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 49 punktas).

27 Nepaneigiant vartotojų apsaugos asociacijų esminio vaidmens, kurį joms būtina suteikti siekiant aukšto vartotojų apsaugos lygio Europos Sąjungoje, svarbos, vis dėlto reikia konstatuoti, kad ieškiniui dėl uždraudimo, kurį tokia asociacija pareiškia pardavėjui arba tiekėjui, nebūdingas pusiausvyros nebuvimas, kaip yra individualaus ieškinio, vartotojo pareikšto pardavėjui arba tiekėjui, kuris yra kita sutarties šalis, atveju (žr. Sprendimo *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 50 punktą).

28 Tokį skirtingą požiūrį pagrindžia 1998 m. gegužės 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 98/27/EB dėl draudimų ginant vartotojų interesus (OL L 166, p. 51; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 4 t., p. 43) 4 straipsnio 1 dalis ir po šios direktyvos priimtos 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus (OL L 110, p. 30) 4 straipsnio 1 dalis; pagal šias nuostatas, kai Bendrijos lygmeniu padaromas Sąjungos teisės vartotojų apsaugos srityje pažeidimas, jurisdikciją nagrinėti kitų valstybių narių vartotojų apsaugos asociacijų pareikštus ieškinius dėl uždraudimo turi atsakovo įsisteigimo arba nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės narės teismai (Sprendimo *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 51 punktas).

29 Reikia pridurti, kad ieškinių dėl uždraudimo prevencinis pobūdis ir atgrasomasis tikslas, kaip ir jų nepriklausomumas nuo bet kokio konkretaus individualaus ginčo, reiškia, kad šie ieškiniai gali būti pareiškiami net ir tada, jei sąlygos, kurias reikalaujama uždrausti, nebuvo naudotos konkrečiose sutartyse (Sprendimo *Invitel*, C-472/10, EU:C:2012:242, 37 punktas).

30 Dėl šios priežasties individualių ir grupės ieškinių pagal Direktyvą 93/13 tikslai ir teisiniai padariniai yra skirtingi, todėl procesinio pobūdžio ryšys tarp vienų ir kitų nagrinėjimo gali tenkinti tik procesinio pobūdžio reikalavimus, nustatytus siekiant, be kita ko, užtikrinti tinkamą teisingumo vykdymą ir išvengti tarpusavyje prieštaraujančių teismo sprendimų, su sąlyga, kad šių skirtingų ieškinių derinimas nesusilpnins Direktyvoje 93/13 numatytos vartotojų apsaugos.

31 Iš tiesų, nors šioje direktyvoje nesiekiama suderinti sankcijų, taikytinų patenkinus minėtus ieškinius dėl sąlygų pripažinimo nesąžiningomis, jos 7 straipsnio 1 dalyje valstybės narės vis dėlto įpareigojamos užtikrinti, kad egzistuotų tinkamos ir veiksmingos priemonės, užkertančios kelią tolesniam nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais naudojimui (Sprendimo *Invitel*, C-472/10, EU:C:2012:242, 35 punktas).

32 Šiomis aplinkybėmis vis dėlto reikia pažymėti, kad, nesant suderintų procesinių priemonių, kuriomis būtų reglamentuojama Direktyvoje 93/13 numatytų grupės ir individualių ieškinių sąsaja, vadovaujantis procesinės autonomijos principu, kiekviena valstybė narė savo teisės sistemoje nustato su tuo susijusias taisykles, su sąlyga, kad tokios taisyklės nėra mažiau palankios nei reglamentuojančios panašias situacijas, kurioms taikoma vidaus teisė (lygiavertiškumo principas), ir dėl jų netampa praktiškai neįmanoma arba pernelyg sudėtinga pasinaudoti pagal Sąjungos teisę vartotojams suteiktomis teisėmis (veiksmingumo principas) (pagal analogiją žr. Sprendimo *Asociación de Consumidores Independientes de Castilla y León*, C-413/12, EU:C:2013:800, 30 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

33 Pirma, kiek tai susiję su lygiavertiškumo principu, ir atsižvelgiant į tai, kas nurodyta nutartyse dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą, neatrodo, kad Civilinio proceso kodekso 43 straipsnis būtų skirtingai taikomas bylose dėl nacionaline teise grindžiamų teisių ir bylose dėl Sąjungos teise grindžiamų teisių.

34 Antra, dėl veiksmingumo principo Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad kiekvienas atvejis, kai kyla klausimas, ar dėl nacionalinės procesinės nuostatos Sąjungos teisę taikyti tampa neįmanoma arba pernelyg sudėtinga, turi būti nagrinėjamas atsižvelgiant į šios nuostatos vaidmenį visame procese, jo eigą ir ypatybes įvairiose nacionalinėse instancijose. Turint tai omenyje, reikia atsižvelgti į principus, kuriais grindžiama nacionalinė teismų sistema, pavyzdžiui, teisinio saugumo ir teismo sprendimų vykdytinumo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *BBVA*, C-8/14, EU:C:2015:731, 26 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

35 Nagrinėjamu atveju svarbu konstatuoti, kad, kaip matyti iš prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo aiškinimo, tokiomis aplinkybėmis, kaip nagrinėjamosios pagrindinėse bylose, vadovaudamasis Civilinio proceso kodekso 43 straipsniu jis privalo stabdyti jame pareikšto individualaus ieškinio nagrinėjimą, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl grupės ieškinio (tas sprendimas gali būti taikomas ir byloje, kurioje nagrinėjamas individualus ieškinys), dėl to vartotojas nebegali individualiai ginti Direktyvoje 93/13 pripažintų teisių, atsiskirdamas nuo grupės ieškinio.

36 Tokia situacija gali kelti grėsmę šia direktyva siekiamos apsaugos veiksmingumui, atsižvelgiant į per šiuos ieškinius įgyvendinamų vartotojų apsaugos mechanizmų, aprašytų šio sprendimo 21–29 punktuose, skirtingus tikslus ir pobūdį.

37 Iš tiesų, pirma, vartotojui privalomas sprendimas, priimtas grupės ieškinio byloje, net jeigu jis nusprendė toje byloje nedalyvauti, ir Civilinio proceso kodekso 30 straipsnyje nustatyta nacionalinio teismo pareiga jam trukdo savarankiškai įvertinti jo nagrinėjamos bylos aplinkybes. Konkrečiai tariant,

priimant sprendimą dėl individualaus ieškinio nesvarbu nei tai, ar atskirai derėtasi dėl sąlygos, kuri nurodoma kaip nesąžininga, nei prekių ar paslaugų, kurios yra nagrinėjamos sutarties objektas, pobūdis.

38 Antra, taikant Civilinio proceso kodekso 43 straipsnį, kaip jį aiškina prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, nuo vartotojo priklauso teismo sprendimo dėl grupės ieškinio priėmimo terminas, dėl to nacionalinis teismas negali šiuo aspektu įvertinti, ar tinkama stabdyti bylą, kurioje nagrinėjamas individualus ieškinys, kol bus priimtas galutinis sprendimas grupės ieškinio byloje.

39 Taigi tokia nacionalinės teisės norma yra neišsami ir nepakankama, be to, nėra tinkama ir veiksminga priemonė, galinti užkirsti kelią nesąžiningų sąlygų naudojimui sutartyse, priešingai, nei to reikalaujama Direktyvos 93/13 7 straipsnio 1 dalyje.

40 Tokią išvadą patvirtina ir tai, kad pagal vidaus teisę prie grupės ieškinio norintis prisijungti vartotojas, kaip matyti iš nutarčių dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, patiria suvaržymų, susijusių su kompetentingo teismo nustatymu ir pagrindais, kuriais gali remtis. Be to, jis neišvengiamai praranda teises, kurias turėtų pareikšdamas individualų ieškinį, t. y. kad būtų atsižvelgta į visas jo atvejo aplinkybes, ir galimybę atsisakyti, kad jam nebūtų taikoma nesąžininga sąlyga, *a fortiori* jeigu jis negali atsiskirti nuo grupės ieškinio.

41 Šiomis aplinkybėmis taip pat svarbu pažymėti, kad būtinybė užtikrinti teismo sprendimų nuoseklumą negali pateisinti tokio veiksmingumo trūkumo, nes, kaip savo išvados 72 punkte pažymėjo generalinis advokatas, teisminės kontrolės, vykdomos pagal grupės ir individualų ieškinį, skirtingas pobūdis iš esmės turėtų padėti išvengti tarpusavyje prieštaraujančių teismo sprendimų.

42 Be to, kalbant apie būtinybę vengti pernelyg didelės teismų apkrovos, reikia pažymėti, kad veiksmingo naudojimosi Direktyvoje 93/13 vartotojams pripažintomis subjektyviomis teisėmis negali paneigti svarstymai, susiję su valstybės narės teismų organizacija.

43 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pateiktus klausimus reikia atsakyti, kad Direktyvos 93/13 7 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, kuriomis remiantis individualų vartotojo ieškinį dėl jo su pardavėju ar tiekėju sudarytos sutarties sąlygos pripažinimo nesąžininga nagrinėjantis nacionalinis teismas privalo automatiškai stabdyti tokio ieškinio nagrinėjimą, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl nagrinėjamo grupės ieškinio, vartotojų asociacijos pareikšto pagal šio straipsnio antrą dalį prašant įpareigoti nutraukti sąlygų, analogiškų tai, dėl kurios pateiktas individualus ieškinys, naudojimą tokio tipo sutartyse, jeigu negalima atsižvelgti į tai, ar toks sustabdymas tinkamas individualų ieškinį teisme pareiškusio vartotojo apsaugai užtikrinti, ir jeigu šis vartotojas negali nuspręsti atsiskirti nuo grupės ieškinio.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

44 Kadangi šis procesas pagrindinių bylų šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamose bylose, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (pirmoji kolegija) nusprendžia:

1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyvos 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais 7 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamos nacionalinės teisės normos, kaip antai nagrinėjamos pagrindinėse bylose, kuriomis remiantis individualų vartotojo ieškinį dėl jo su pardavėju ar tiekėju sudarytos sutarties sąlygos pripažinimo nesąžininga

nagrinėjantis nacionalinis teismas privalo automatiškai stabdyti tokio ieškinio nagrinėjimą, kol bus priimtas galutinis sprendimas dėl nagrinėjamo grupės ieškinio, vartotojų asociacijos pareikšto pagal šio straipsnio antrą dalį prašant įpareigoti nutraukti sąlygų, analogiškų tai, dėl kurios pateiktas individualus ieškinys, naudojimą tokio tipo sutartyse, jeigu negalima atsižvelgti į tai, ar toks sustabdymas tinkamas individualų ieškinį teisme pareiškusio vartotojo apsaugai užtikrinti, ir jeigu šis vartotojas negali nuspręsti atsiskirti nuo grupės ieškinio.

Parašai.